

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/198871,Narodowy-Dzien-Pamieci-Polakow-ratujacych-Zydow-pod-okupacja-niemiecka-dzialania.html>
28.04.2024, 01:17

Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką - działania Instytutu Pamięci Narodowej w 2024

Obchodzony w całej Polsce Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką jest wyrazem hołdu dla tych, którzy w trudnym okresie okupacji niemieckiej, mimo grożącej kary śmierci, zdecydowali się pomóc współobywatelom narodowości żydowskiej. Instytut Pamięci Narodowej przygotował na ten dzień liczne propozycje, z którymi można się zapoznać na stronach internetowych oraz w mediach społecznościowych centrali, oddziałów i delegatur Instytutu. Poniżej prezentujemy wykaz przedsięwzięć IPN.

Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie

- [16 marca 2024, Warszawa](#) – uroczystość odsłonięcia tablicy poświęconej działalności sióstr nazaretanek;
- [23 marca 2024](#) – premiera animowanego filmu dla najmłodszych o rodzinie Ulmów „Co widziały drzewa”;
- [24 marca 2024, Rzeszów, Markowa](#) – obchody Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką z udziałem dr. Mateusza Szpytmy, zastępcy prezesa Instytutu Pamięci Narodowej;
- [cykl filmowy o Polakach ratujących Żydów – „Nie tylko Ulmowie”](#)

Instytut Pamięci Narodowej w Białymstoku

- **24 marca 2024, godz. 12.00, Lipsko** – odsłonięcie tablicy upamiętniającej Annę i Stanisława Krzywickich – Sprawiedliwych wśród Narodów Świata (budynek Domu Kultury w Lipsku), uroczystości rozpoczną się mszą św. o godz. 12:00 w kościele pw. Matki Boskiej Anielskiej w Lipsku;

- **27 marca 2024, godz. 17.00, Białystok** – promocja publikacji [Pawła Kornackiego *Nie tylko Ulmowie. Historie o Polakach ratujących Żydów na Podlasiu*](#) (Książnica Podlaska);

Instytut Pamięci Narodowej w Bydgoszczy

- **21 marca 2024, godz. 17.00, Bydgoszcz** – promocja książki [„Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945. Tom 7: Trzecia Rzesza i ziemia polskie do niej wcielone”](#) (siedziba Delegatury IPN w Bydgoszczy ul. W. Teskowej 1)

Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku

- **23 marca 2024, Londyn** – prelekcja Bartosza Januszewskiego w POSK i Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP z okazji 80. rocznicy śmierci Błogosławionej Rodziny Ulmów. Projekt edukacyjny realizowany w ramach Narodowego Dnia Pamięci Polaków Ratujących Żydów pod okupacją niemiecką.
- **24 marca 2024, Leśna Jania** – złożenie kwiatów pod pomnikiem [upamiętniającym Helenę i Józefa Malinowskich](#);
- **24 marca 2024, Gdańsk** – prezentacja wielkoformatowych wydruków na budynku IPN przy al. Grunwaldzkiej 216 z wizerunkami Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką;

Instytut Pamięci Narodowej w Katowicach

- **25 marca 2024, godz. 11.00, Rybnik** – uczczenie pamięci rodziny Zimoniów z Rybnika (cmentarz komunalny w Rybniku przy ul. Rudzkiej, sektor 8, rząd 1, nr grobu 4);
- **25 marca 2024, Chorzów** – pokaz filmu „Ulmowie. Błogosławiona rodzina”, poprzedzony prelekcją Karola Krajewskiego z Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej IPN w Katowicach. Pojekcja filmu została przygotowana w ramach projektu historyczno-medialnego „Generacja »Z« opowiada historię”, przeznaczonego dla młodzieży szkolnej. Przedsięwzięcie realizują: IPN w Katowicach, Zespół Szkół Technicznych nr 2 im. Mariana Batko w Chorzowie oraz Chorzowskie Centrum Kultury. Kolejnymi etapami projektu będą konkurs, w czasie którego zostaną ocenione, przygotowane przez młodzież, krótkometrażowe formy filmowe poświęcone rodzinie Ulmów oraz wyjazd uczestników do Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej.

Instytut Pamięci Narodowej w Kielcach

- **16-23 marca 2024, diecezja kielecka** – prezentacja wystawy [„Błogosławieni](#)

[Ulmowie z Markowej” w kościołach w związku z peregrynacją relikwii Męczenników;](#)

- **18 marca - 30 kwietnia 2024, Kielce** – prezentacja wystawy „Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom” (Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” w Kielcach);
- **24 marca 2024** – publikacja w *Tygodniku eM Kielce* dodatku prasowego dr. Tomasza Domańskiego „O pomocy Żydom w Kielcach w czasie II wojny światowej”;
- **25 marca 2024, godz. 17.00, Kielce** – [panel dyskusyjny „Wokół niemieckiej zbrodni na rodzinie Ulmów z Markowej oraz pomocy świadczonej Żydom przez Polaków. Spojrzenie z różnych perspektyw”. W spotkaniu udział wezmą dr Mateusz Szpytma, dr Alicja Gontarek, dr Ryszard Śmietanka-Kruszelnicki. Spotkanie poprowadzi dr Tomasz Domański \(Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” w Kielcach\);](#)
- **26 marca 2024, Kielce** – konferencja edukacyjna dla nauczycieli „Polska pomoc w obliczu Zagłady – edukacja i pamięć” (Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” w Kielcach);

Instytut Pamięci Narodowej w Krakowie

- **21 marca 2024** – artykuł w *Dzienniku Polskim* dr. Romana Gieronia „Zbrodnia w Klikowej” na temat zamordowanej za pomoc Żydom Anny Niepsuj;
- **22 marca 2024, godz. 15.00, Miechów, Siedliska** – [uroczystości upamiętniające rodzinę Baranków, zamordowaną przez Niemców za pomoc udzielaną Żydom;](#)
- krótki film edukacyjny na temat rodziny Ulmów;

Instytut Pamięci Narodowej w Lublinie

- **19 marca 2024, godz. 8.50-10.50, Lublin** – „Oddać życie w imię miłości bliźniego. Błogosławiona rodzina Ulmów” – działania edukacyjne dla młodzieży ze SP nr 27 im. Marii Montessori w Lublinie. W ich ramach zostanie zaprezentowany film dokumentalny „Ulmowie. Błogosławiona rodzina”. Uczestnicy wezmą także udział w warsztatach „Fotografia życia rodziny Ulmów”, który zakończy test wiedzy (SP nr 27 im. Marii Montessori w Lublinie, ul. Maszynowa 2).
- **22 marca 2024, godz.10.00, Lublin** – prezentacja wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów” (Plac Litewski);
- **22 marca 2024, godz.10.45, Lublin** – działania edukacyjne w siedzibie Caritas Archidiecezji Lubelskiej (ul. Wyszyńskiego 2) wydarzenie adresowane jest do wszystkich zainteresowanych;
 - 10.50-11.05 – lekcja historii „Pozostać człowiekiem w nieludzkich

czasach...”;

- 11.05–11.10 – pokaz immersyjnej etiudy o losach rodziny Ulmów „Świadectwo pomocy”;
 - 11.10–11.40 – spektakl teatralny „Nie wolno” („Teatr Kropka Po Prostu” uczniowie z IX LO w Lublinie);
 - 11.40–12.40 – projekcja filmu dokumentalnego „Ulmowie. Błogosławiona rodzina”.
- **24 marca 2024, godz. 12.00, Lublin** – wstęp historyczny do liturgii oraz prezentacja wystawy „Błogosławieni Ulmowie z Markowej” podczas uroczystości wprowadzenia relikwii błogosławionej rodziny Ulmów do parafii Matki Bożej Królowej Polski przy ulicy Gospodarczej w Lublinie;
 - **kwiecień lub maj 2024, Stoczek Węgrowski** – odsłonięcie tablicy poświęconej Polakom ratującym Żydów;

Instytut Pamięci Narodowej w Łodzi

- [22 marca 2024, godz. 10.00, Łódź](#) – uroczystość w w Parku Ocalałych w Łodzi;

Instytut Pamięci Narodowej w Opolu

- **22 marca 2024** – prezentacja w mediach społecznościowych i na stronie IPN infografiki dotyczącej postaci Witolda Rothenburg-Rościszewskiego oraz Mieczysława Fogga;
- **25 marca 2024, Olsztyn** – zajęcia edukacyjne dotyczące Polaków ratujących Żydów (Zespół Szkół Budowlanych);
- **25 marca 2024, Olsztyn** – pokaz filmu „Matusia” oraz zajęcia edukacyjne w IV Liceum Ogólnokształcącym;

Instytut Pamięci Narodowej w Poznaniu

- **20-26 marca 2024, Kozięgłowy** – prezentacja wystawy „Błogosławieni Ulmowie z Markowej” w parafii pw. św. Brata Alberta;
- **21 marca 2024, Poznań** – prelekcja dr Izabelli Kopczyńskiej o Polakach ratujących Żydów w czasie II wojny światowej oraz pokaz filmu „W ciemności”. Pokaz jest częścią projektu „Historia na dużym ekranie” (kino Rialto);
- **25 marca 2024, Szamotuły** – wykład dr Izabelli Kopczyńskiej „Kto ratuje jedno życie – ratuje cały świat. Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Szamotuły;
- **26 marca 2024, Zielona Góra** – wykład Krzysztofa Mazura podczas szkolnej konferencji historycznej na temat Polaków ratujących Żydów (Szkoła Podstawowa

nr 2);

- **28 marca 2024, Leszno** – wykład dr Izabelli Kopczyńskiej „Zoo azylem dla ludzi – niezwykła historia rodziny Żabińskich” dla uczniów w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Stanisława Grochowiaka;

Instytut Pamięci Narodowej w Radomiu

- **19 marca 2024, Radom** – prelekcja Michała Adamczyka „Nie tylko Ulmowie... O Polakach ratujących Żydów w trakcie II wojny światowej” dla uczniów VII Liceum Ogólnokształcącego im. K. K. Baczyńskiego w Radomiu;
- **20 marca 2024, Bierwce** – prelekcja Michała Adamczyka „Nie tylko Ulmowie... O Polakach ratujących Żydów w trakcie II wojny światowej” oraz prezentacja wystawy „W godzinie próby” dla uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej;
- **24 marca 2024, Radom** – złożenie kwiatów przez naczelnik Delegatury IPN w Radomiu pod pomnikiem pamięci Żydów Radomia;

Instytut Pamięci Narodowej w Rzeszowie

- **14 marca 2024, Iwonicz-Zdrój** – zajęcia edukacyjne „Historia Rodziny Ulmów” dla uczniów Zespołu Szkół;
- **18 marca - 13 kwietnia 2024, Port Lotniczy w Jasionce** – ekspozycja wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów”;
- **19 marca 2024, Baranów Sandomierski** – wernisaż [wystawy „Śmierć przez człowieczeństwo. Rodzina Ulmów”, poświęconej historii Błogosławionej Rodziny Ulmów i heroiczności wobec drugiego człowieka w czasach najwyższej próby oraz prelekcja dr. Wojciecha Hanusa z Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Rzeszowie. Wystawę w zamku w Baranowie Sandomierskim można oglądać do 3 kwietnia 2024 r.;](#)
- **21 marca 2024, Przemyśl** – zajęcia „Historia Rodziny Ulmów” w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. Józefa Gwalberta Pawlikowskiego w Przemyślu przy Podkarpackim Zespole Placówek Wojewódzkich w Rzeszowie;
- **22 marca 2024, Jagiełła-Niechciałki, gm. Tryńcza** – delegacja Oddziału IPN w Rzeszowie złoży wiązanki kwiatów przed Pomnikiem/Mogiłą osób narodowości żydowskiej, zamordowanych w Markowej w latach 1942-1944 przez funkcjonariuszy niemieckich formacji okupacyjnych (Cmentarz Ofiar Niemieckiego Nazizmu);
- **23 marca 2024, Markowa** – udział przedstawicieli rzeszowskiego IPN w uroczystości odsłonięcia na Ścianie Pamięci w Markowej 4 tabliczek z nazwiskami Polaków Ratujących Żydów. Jedną z tabliczek – poświęconą Władysławowi Jabłońskiemu – odsłoni dr hab. Elżbieta Rączy, autorka biogramu;
- **24 marca 2024, Markowa, Port Lotniczy w Jasionce** – obchody Narodowego

[Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką z udziałem prezydenta RP Andrzeja Dudy, zastępcy przeesa IPN dr. Mateusza Szpytmy, dyrektora IPN w Rzeszowie dr. hab. Dariusza Iwaneczki;](#)

- **25 marca 2024, Rzeszów** – pracownicy OBEN IPN w Rzeszowie przeprowadzą szkolenie dla nauczycieli „Historia Rodziny Ulmów”;
- **kwiecień 2024, Rzeszów, Przemyśl** – pokaz filmu „Porzucone kwiaty” zrealizowanego przez TVP we współpracy z Oddziałem IPN w Rzeszowie (Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie i Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej w Przemyślu);

Instytut Pamięci Narodowej w Szczecinie

- **8 marca 2024, Szczecin** – prezentacja wystawy „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” (Miejska Biblioteka Publiczna Filia nr 54);
- **18 - 27 marca 2024, Szczecin** – ekspozycja wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów” (Książnica Pomorska);
- **22 - 31 marca 2024, Szczecin** – kampania informacyjna o wkładzie Polaków w ratowanie Żydów podczas okupacji niemieckiej (spot 15. sek. wyświetlany na telebimie na pl. Żołnierza);
- **22 marca 2024** – premiera spotu o wkładzie Polaków w ratowanie Żydów podczas okupacji niemieckiej (spot 90 sek.);
- **22 marca 2024** – premierowa prezentacja w mediach społecznościowych trzech plansz infografik o wkładzie Polaków w ratowanie Żydów podczas okupacji niemieckiej;
- **22 marca 2024** – kampania informacyjna w mediach społecznościowych w czterech językach (polski, hebrajski, angielski, niemiecki) o Sprawiedliwych wśród Narodów Świata mieszkających w województwie zachodniopomorskim;
- **22 marca 2024, Szczecin** – zajęcia edukacyjne dotyczące Polaków ratujących Żydów (Zespół Szkół nr 4 im. Armii Krajowej);
- **22 marca 2024** – ekspozycja wystawy „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej”: Biblioteka Publiczna w Międzyrzeczu, Biblioteka Publiczna w Kaliszu Pomorskim, Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej, Choszczeński Dom Kultury, Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Cypriana Kamila Norwida w Goleniowie, Gminne Centrum Kultury i Biblioteka w Dobrej (pow. policki), Gminna Biblioteka Publiczna w Nowym Warpnie, Muzeum Regionalne w Cedyni, Gminny Klub Kultury w Karnicach, Łobeski Dom Kultury, Dom Kultury w Dobrej (pow. łobeski), Zespół Szkół nr 4 im. Armii Krajowej w Szczecinie, Zespół Szkół Nr 7 im. Bronisława Bukowskiego w Koszalinie, Zespół Państwowych Szkół Muzycznych im. Grażyny Bacewicz w Koszalinie;
- **22 marca 2024, Szczecin** – upamiętnienie „Sprawiedliwych wśród Narodów

Świata”, w tym złożenie kwiatów i zapalenie zniczy na grobach trzynastu Polaków, Sprawiedliwych wśród Narodów Świata, pochowanych na terenie szczecińskiej nekropolii (Cmentarz Centralny);

- **25 marca 2024, Szczecin** – projekcja filmu „Matusia” dla szkół ponadpodstawowych (Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia”);
- **26 marca 2024, Koszalin** – zajęcia poświęcone zagładzie Żydów oraz udzielanej im pomocy przez Polaków w czasie okupacji niemieckiej (Zespół Szkół nr 1);

Instytut Pamięci Narodowej we Wrocławiu

- **26 marca 2024, godz. 10.00, Wrocław** – zajęcia edukacyjne dla młodzieży szkół średnich: „Rodzina Ulmów, Samarytanie z Markowej”. Wykład dot. Rodziny Ulmów jako przykładu odwagi Polaków w czasie okupacji i największego poświęcenia w ratowaniu życia oraz etiuda o losach rodziny Ulmów „Świadectwo poMOCY” – prezentowana w wirtualnej rzeczywistości przy pomocy okularów VR (Przystanek Historia we Wrocławiu);
- **4 kwietnia 2024, godz. 10.00, Międzybórz** – uroczysta gala podsumowująca III Dolnośląski Konkurs Poetycki „»W podziękowaniu za dar nauczania św. Jana Pawła II« – Rodzina Ulmów, samarytanie z Markowej”, wykład na temat Rodziny Ulmów jako przykład odwagi Polaków w czasie okupacji i największego poświęcenia w ratowaniu życia oraz prezentacja etiudy o losach rodziny Ulmów „Świadectwo poMOCY” – prezentowanej w wirtualnej rzeczywistości przy pomocy okularów VR (Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Międzyborzu, ul. Wrocławska 8).